

Op koers met de Participatiewet
Bestuurlijke rapportage
Juli-december 2018

Inhoudsopgave	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Inleiding.....	3
Hoofdstuk 1 Voor de hele doelgroep	4
Hoofdstuk 2 Loonwaarde benutten	9
Hoofdstuk 3 Publiek Private samenwerking.....	12
Hoofdstuk 4 één klantroute	15
 Bijlage 1 uitgangspunten Koersplan met korte toelichting.....	 19

Inleiding

Met deze bestuurlijke rapportage kijken we terug over het jaar 2018, een jaar waarin het Serviceplein en Rijnvicus aan de slag zijn gegaan met de uitgangspunten van het Koersplan. Inzet is geweest om vanuit één klantroute inwoners die ondersteuning te bieden die nodig is om mee te doen in de samenleving en waar mogelijk de stap naar werk te maken en dit te behouden.

We zoomen in op de ontwikkelingen en resultaten over de periode juli–december 2018. In hoofdstuk 1 en 2 laten we aan de hand van overzichten zien hoe de daling van het Participatiebestand zich ontwikkelt en wat de kenmerken en mogelijkheden zijn van de inwoners die vallen onder de doelgroep van de Participatiewet. In de bestuurlijke rapportage over het eerste halfjaar van 2018 hebben we al aangekondigd een aantal uitgangspunten die gaan over Publiek–Private samenwerking samen te voegen, omdat zij nauw met elkaar samenhangen. De activiteiten die binnen de gemeente gaande zijn op dit gebied staan in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 beschrijven we de klantroute die centraal staat voor de samenwerking tussen het Serviceplein, Rijnvicus en Tom in de buurt om te doen wat nodig is voor inwoners die vallen onder de doelgroep van de Participatiewet.

Essentie van deze rapportage is dat het totale uitkeringsbestand in 2018 is gedaald. Dit komt door een forse daling van de instroom (inwoners die een uitkering toegekend hebben gekregen). De uitstroom daarentegen is geringer dan in 2017. Uitstroom naar werk is wel de meest voorkomende reden. We constateren tevens dat de inwoners met een uitkering op grond van de Participatiewet, nu we ze kennen, kwetsbaar zijn. Er is sprake van één of meerdere problemen op de verschillende levensdomeinen. De conclusie die je hieraan kunt verbinden, is dat de Participatiewet wet naast een vangnet uitkering waar ontwikkeling richting werk het doel is, de Participatiewet ook een vangnet is voor inwoners met een uitkering Participatiewet voor wie participatie (vrijwilligerswerk) of werk met ondersteuning (Beschut Werk en BaanafspraakBaan het hoogst haalbare is. In de laatste situatie is de ondersteuning gericht op bestendiging. Uit de rapportage blijkt tot slot, dat naast de inzet van de gemeente op de ontwikkeling van inwoners met een Participatiewet uitkering, de gemeente ook actief is om te zorgen voor een match met de vraag van de arbeidsmarkt.

Hoofdstuk 1 Voor de hele doelgroep

Uitgangspunt 1 Volgens de bedoeling van de Participatiewet: voor de hele doelgroep, zoveel mogelijk naar regulier en betaald werk, anders meedoen.

Om ervoor te zorgen dat de hele doelgroep die valt onder de Participatiewet zoveel mogelijk naar regulier en betaald werk toe wordt geleid, is het noodzakelijk dat je de hele doelgroep goed in beeld hebt. Ook in de tweede helft van 2018 was dit de focus. Nu we de inwoner die valt onder de doelgroep van de Participatiewet kennen, kunnen we effectief ondersteuning bieden en instrumenten inzetten om de stap naar regulier en betaald werk te maken. En zorgen dat er een duurzame situatie ontstaat waarbij de inwoner zelfstandig in zijn levensonderhoud kan voorzien.

De eerste stap die inzicht geeft is de ontwikkeling van het Participatiebestand. Onderstaand overzicht laat zien dat er sinds 2017 sprake is van een daling van het aantal uitkeringen.

Uitkeringen

	1-1-2017	1-1-2018	1-7-2018	31-12-2018
Alphen aan den Rijn	1.729	1.677	1.674	1.615
Totaal Rijnstreek	2.255	2.208	2.197	2.082

Het aantal uitkeringen dat we verstrekken is licht afgenomen. Hier zijn verschillende redenen voor te geven. Een reden is dat de inwoners met een uitkering niet kunnen meeprofiteren van de gunstige economie. De competenties en vaardigheden van deze inwoners sluiten niet aan bij wat de arbeidsmarkt vraagt. Een andere reden is dat de situatie van de inwoners met een uitkering te complex is waardoor de stap naar werk (nog) niet mogelijk is.

Het Participatiebestand

Om inzicht te geven in de situatie van de gemeente Alphen aan den Rijn zoomen we nader in op het Participatiebestand.

Instroom Participatiewet

	2017	2018*
Alphen aan den Rijn	527	459
Totaal Rijnstreek	731	611

*De aantallen uitkeringen voor 2018 zijn niet definitief. Er zijn op peildatum (31-12-2018) altijd nog aanvragen of beëindigingen in behandeling, hierdoor zal het definitieve aantal anders zijn (gaat in de regel om zo'n 50 dossiers)

Instroomredenen uitkering Participatiewet 2018

	Alphen aan den Rijn	Totaal Rijnstreek
Ander dossier (omzetting)	3%	4%
Einde alimentatie	0%	0%
Einde ander inkomen	21%	21%
Einde arbeid in loondienst	10%	9%
Einde detentie	4%	3%
Einde huwelijk/relatie	10%	9%
Einde studiefinanciering	4%	3%
Einde uitkering werkloosheid	12%	14%

(WW)		
Einde uitkering ziekte/arbeidsong.(ZW/WIA)	3%	3%
Einde zelfstandig beroep of bedrijf	5%	6%
Oorzaak bij partner	8%	10%
Statushouder	20%	17%

Vanuit het Rijk is de gemeente verplicht om gegevens te registreren. Bovenstaand overzicht laat zien welke redenen gehanteerd dienen te worden met betrekking tot reden instroom in de uitkering. Het gaat om verandering in inkomen (uitkering danwel werk of studie) of verandering in de persoonlijke situatie (einde huwelijk, verhuizing). De meeste voorkomende instroom reden is 'ander inkomen'. Het gaat dan bijvoorbeeld om situaties dat de inwoner werk en studie volgt of werk en uitkering ontvangt.

Soort uitkering

	Alphen aan den Rijn 1-1-2018	Alphen aan den Rijn 31-12-2018	Totaal Rijnstreek 31-12-2018
Alleenstaand	53%	54%	52%
Alleenstaande ouder	15%	14%	14%
Gehuwd/echtpaar	32%	32%	34%

Uit bovenstaande cijfers zijn geen ontwikkelingen af te leiden. Deze cijfers komen ook overeen met het landelijke beeld.

Leeftijdsopbouw

	Alphen aan den Rijn 1-7-2018	Alphen aan den Rijn 31-12-2018	Totaal Rijnstreek 31-12-2018
18-27	9%	8%	8%
27-35	16%	16%	15%
35-45	22%	22%	22%
45-55	25%	24%	25%
55>	28%	30%	30%

Er is een lichte daling zichtbaar van mensen in het Participatiebestand in de leeftijd tot 45 jaar. En een lichte stijging van mensen ouder dan 55 jaar. Factoren die hiertoe bijdragen zijn de vergrijzing aan de ene kant en de grotere uitstroom naar school en werk bij jongeren.

Kenmerken Participatiebestand

	Alphen aan den Rijn 1-7-2018	Alphen aan den Rijn 31-12-2018	Totaal Rijnstreek 31-12-2018
50 plussers	39%	42%	43%
Jongeren t/m 27 jaar	11%	10%	10%
Statushouders	22%	22%	23%
Geen startkwalificatie	60%	65%	67%
Uitkeringsduur <1 jaar	19%	18%	18%
Uitkeringsduur >5 jaar	22%	24%	23%

Er kunnen verschillende kenmerken van toepassing zijn voor één uitkering (bij gehuwden) en voor één inwoner kunnen verschillende kenmerken gelden. Deze kenmerken kunnen duiden op een oorzaak waarom een uitkering nodig is en het niet lukt om zelfstandig in zijn/haar levensonderhoud te kunnen voorzien.

Participatieladder

	Alphen aan den Rijn 1-7-2018	Alphen aan den Rijn 31-12-2018	Totaal Rijnstreek 31-12-2018
01 Geïsoleerd met groeipotentieel	6%	4%	4%
01 Geïsoleerd zonder groeipotentieel	4%	5%	4%
02 Sociale contacten buitenshuis met groeipotentieel	15%	15%	15%
02 Sociale contacten buitenshuis zonder groeipotentieel	17%	17%	16%
03 Deelname georganiseerde activiteiten met groeipotentieel	29%	28%	29%
03 Deelname georganiseerde activiteiten zonder groeipotentieel	2%	3%	4%
04 Onbetaald werk met groeipotentieel	9%	8%	8%
04 Onbetaald werk zonder groeipotentieel	5%	6%	6%
05 Betaald werk met ondersteuning met groeipotentieel	8%	8%	8%
05 Betaald werk met ondersteuning zonder groeipotentieel	3%	4%	4%
06 Betaald werk	2%	2%	2%

64% van de inwoners met uitkering Participatiewet heeft ontwikkelpotentieel en voor hen zetten we in op ondersteuning om te komen tot groei. Niet voor iedereen zal dit uiteindelijk leiden tot (regulier) werk. Uitgangspunt van het Koersplan is dat iedereen zoveel mogelijk participeert naar vermogen. Uit het overzicht blijkt ook dat 36% geen ontwikkelpotentieel heeft. De ondersteuning is gericht op bestendiging van de situatie. Bijvoorbeeld het behouden van de parttime baan, vrijwilligerswerk of stabiele thuissituatie. De inzet wordt hierop afgestemd.

Uitstroom Participatiewet

	2017	2018*
Alphen aan den Rijn	582	514
Totaal Rijnstreek	782	726

*De aantallen uitkeringen voor 2018 zijn niet definitief. Er zijn op peildatum (31-12-2018) altijd nog aanvragen of beëindigingen in behandeling, hierdoor zal het definitieve aantal anders zijn (gaat in de regel om zo'n 50 dossiers)

De uitstroom zal in 2018 minder zijn dan in 2017. Het totale Participatiebestand is echter wel afgenomen (zie overzicht uitkeringen). Er zijn een aantal oorzaken te noemen die de geringere uitstroom kunnen verklaren. Zo kent het bestand een toename van het aantal mensen zonder startkwalificatie, 50 plussers en mensen die langer dan vijf jaar in de uitkering zitten. Deze kenmerken verklaren dat de doelgroep moeilijker te bemiddelen is. Daarnaast blijkt uit het overzicht over de positie op de participatieladder, dat het aantal mensen zonder ontwikkelpotentieel is toegenomen. Een andere oorzaak is de mismatch tussen inwoners die werk zoeken (vraag) en werkgevers die vacatures open hebben staan (aanbod). De ervaring en competenties van de inwoners uit het Participatiebestand sluiten niet aan en het kost tijd en inzet om te zorgen dat de inwoner matcht op een vacature. En ook dat zal niet in alle gevallen mogelijk zijn. We kunnen stellen dat het Participatiebestand kwetsbaarder is geworden en het meer inzet vraagt om kandidaten de stap naar werk te laten maken. In de volgende hoofdstukken staat beschreven welke instrumenten worden ingezet om de 'match op werk' te realiseren.

Uitstroomreden uitkering Participatiewet 2018

	Alphen aan den Rijn	Totaal Rijnstreek
Aangaan relatie	4%	4%
Aanvang studie	7%	6%
Ander dossier (omzetting)	6%	6%
Ander inkomen	2%	3%
Andere oorzaak	6%	6%
Arbeid in dienstbetrekking	38%	38%
Detentie	1%	0%
Geen inlichtingen	5%	5%
Oorzaak bij partner	9%	10%
Overlijden	2%	2%
Pensioengerechtigde leeftijd bereikt	5%	5%
Uitkering ziekte/ arbeidsongeschiktheid	1%	0%
Uitkering werkloosheid	0%	0%
Verhuizing andere gemeente	10%	10%
Verhuizing naar buitenland	2%	2%
Vermogen	0%	1%
Zelfstandig beroep of bedrijf	2%	2%

Arbeid in dienstbetrekking kent het hoogste percentage als reden uitstroom. Specifiek is inzet gepleegd op jongeren tot 27 jaar. Elke jongere die zich meldt bij het Serviceplein met een hulpvraag krijgt een integraal gesprek op alle levensdomeinen. We bieden ondersteuning vanuit 'klant in beeld' om zo passende dienstverlening in te zetten vanuit het primaire proces/klantroute. De focus ligt op het volgen van een opleiding waar het kan, anders werk of participatie. Hieruit blijkt duidelijk de focus van de ondersteuning die we bieden aan inwoners met een uitkering op grond van de Participatiewet, Daarnaast zijn er autonome redenen als verhuizing, overlijden en pensioengerechtigde leeftijd.

Hoofdstuk 2 Loonwaarde benutten

Uitgangspunt 2 Loonwaarde benutten op weg naar betaald werk, via loonkostensubsidie.

De dienstverlening aan de doelgroep die valt onder de Participatiewet is gericht op ontwikkeling bij voorkeur naar betaald werk. Rijnvicus is aan zet als de inwoner de stap naar werk kan maken. We maken voor iedereen die valt onder de doelgroep de afweging of hij/zij werkfit of jobready is. We borgen op deze manier dat niemand tussen wal en schip valt. Voor het totale Participatiebestand is in beeld wie inzetbaar is naar werk en ondersteuning krijgt van Rijnvicus. Voor wie werk (nog) niet aan de orde is, heeft (team inkomen van) het Serviceplein de regie. Afhankelijk van de situatie en mogelijkheden van de kandidaat wordt Tom in de buurt ingezet om te ondersteunen naar participatie.

Inzetbaarheid Participatiebestand

	Alphen aan den Rijn 1-7-2018	Alphen aan den Rijn 31-12-2018	Totaal Rijnstreek 31-12-2018
Inzetbaar (bemiddelbaar) naar werk	42%	37%	37%
(nog) niet inzetbaar (bemiddelbaar) naar werk	58%	63%	63%

Voor Alphen aan den Rijn gaat het op 31-12-2018 in totaal om 1918 personen die vallen onder de doelgroep van de Participatiewet. Het totaal Rijnstreek is 2504 personen.

Het overzicht laat zien dat in het afgelopen jaar een lichte verschuiving is van inzetbaar naar (nog) niet inzetbaar. Dit is in lijn met de conclusie die in het eerste hoofdstuk al is verwoord, dat het Participatiebestand kwetsbaarder wordt. Team inkomen van het Serviceplein is ten eerste gericht op het rechtmatig verstrekken van de uitkering. Daarnaast bieden zij ook ondersteuning en begeleiding aan de inwoner die nog niet inzetbaar is naar werk, zodat de inwoner de stap naar werk wél kan maken.

Rijnvicus biedt verschillende instrumenten aan om zoveel mogelijk de mogelijkheden en daarmee de loonwaarde van de kandidaat te benutten. Hieronder volgen instrumenten die de inzet van loonwaarde illustreren.

Intensieve matching

Intensieve matching is het instrument dat het Werkgeversservicepunt inzet voor kandidaten die bemiddelbaar zijn naar werk. De accountmanagers gebruiken de beschikbare digitale bronnen en putten uit de contacten en het netwerk dat Rijnvicus heeft om te komen tot een match. Zij bieden daarbij ondersteuning aan de kandidaat en de werkgever om te komen tot een duurzame plaatsing. Intensieve matching heeft de jaartarget met 161 plaatsingen ruim behaald (122%). Bovendien zijn ook nog 31 plaatsingen gerealiseerd < 20 uur, waarmee het totaal aantal uitkomt op 192.

Parttime ondernemen

Rijnvicus ondersteunt kandidaten die aan de slag willen als zelfstandige (eigen onderneming/ZZP). We zien dat het voor sommige kandidaten lastig is door een arbeidsbeperking of sociale situatie om een baan in dienstbetrekking te vinden en te behouden. Het starten als zelfstandige kan dan een duurzame oplossing bieden. Een professional is actief om kandidaten (met en zonder arbeidsbeperking) te ondersteunen op de weg naar zelfstandige. Het is belangrijk gebleken om ook daarna als eigen inkomsten worden verworven ondersteuning te blijven bieden om de situatie stabiel te houden danwel de inkomsten verder te vergroten. Dit heeft de afgelopen periode tot de volgende resultaten geleid.

Parttime ondernemen

	2018	Toelichting
Totaal trajecten	69	
Totaal afgeronde trajecten	33	De overige 36 zijn in 2019 ook nog actueel
Succesvol afgerond*	21	18 zijn een eigen onderneming gestart of als ZZP'er. 3 kandidaten zijn in loondienst gestart.
Niet succesvol afgerond	12	In de helft van de trajecten is de medische situatie de reden dat het starten als zelfstandige niet haalbaar is. Andere reden is onvoldoende ondernemersvaardigheden/ plan. De kandidaten worden dan verder door Rijnvicus ondersteund naar werk.

*Een succesvol traject betekent, dat de kandidaat volledig is uitgestroomd uit de uitkering. De branches waar de kandidaten met name uitstromen zijn de bouw/onderhoud, winkel/verkoop en automatisering.

Naast individuele ondersteuning geeft Rijnvicus ook vijf keer per jaar workshops waar voorlichting wordt gegeven en een toets plaatsvindt om na te gaan of het starten van een eigen onderneming mogelijk is. Daarnaast vinden maandelijks netwerkbijeenkomsten plaats voor kandidaten die als zelfstandige willen starten en worden kandidaten begeleid bij regionale netwerkbijeenkomsten voor (startende) zelfstandigen.

Beschut werk en Baanafspraakbanen

Rijnvicus ondersteunt inwoners met een arbeidsbeperking. Hiervoor zijn gespecialiseerde professionals. De ondersteuning bestaat uit advisering en ondersteuning bij het aanvragen van de indicatie Beschut Werk en toelating tot het doelgroepregister voor de BAB. Daarna gaan de professionals op zoek naar de passende onderneming voor een passende werkplek en biedt de onderneming en de kandidaat ondersteuning om de plaatsing te realiseren. Ook na de plaatsing wordt nazorg geboden.

	Alphen aan den Rijn 1-7-2018	Alphen aan den Rijn 31-12-2018	Totaal Rijnstreek 31-12-2018*
Beschut werk	24 fte	26 fte	33 fte
Baanafsprakenbanen BAB	55 personen	59 personen	87 personen

*Vanaf de inzet van de instrumenten is voor Beschut werk in totaal 33 fte gerealiseerd. Ook in de tweede helft van 2018 zijn er geen inwoners die 'in de wacht staan' in afwachting van een BW plaatsing. Het aantal fte dat Alphen aan den Rijn gerealiseerd zou moeten hebben volgens de ministeriële regeling is 28 fte.

Opstapsubsidie

Opstapsubsidie is loonkostensubsidie voor de brede doelgroep. Bij de uitvoering is de inzet van Rijnvicus om de werkgever zoveel mogelijk te ontzorgen. Er wordt voor de loonwaarde een inschatting gemaakt van de productiviteit van de kandidaat en afgestemd op de werksituatie. Dit gebeurt in samenwerking met de werkgever en de kandidaat. In 2018 is dit instrument eenmaal ingezet. Deels omdat het onvoldoende onder de aandacht was van de uitvoering. Voor 2019 zal de opstapsubsidie actiever worden opgepakt om te ervaren of en in welke mate dit instrument bijdraagt aan het realiseren van een match en duurzame uitstroom.

Hoofdstuk 3 Publiek Private samenwerking

Uitgangspunt 3 ondernemers en gemeenten maken samen sociaal ondernemen tot een succes, uitgangspunt 4 sociale investeringen zijn noodzakelijk en Uitgangspunt 4 publieke en private partijen werken ook samen in de uitvoering.

Sociaal ondernemen

Het college heeft in het coalitieakkoord Groene stad met Lef 'sociaal ondernemerschap' genoemd als "mogelijke kans om te streven naar een eerlijke economie, waarin iedereen de kans krijgt om met zijn talenten een eerlijk inkomen te verdienen". In het uitvoeringsprogramma is opgenomen om "een plan voor sociaal ondernemen te ontwikkelen in samenwerking met EDBA en Groene Hart Werkt (Move2social). Meer sociaal ondernemers, nieuwe haalbare initiatieven faciliteren en bestaande sociale ondernemers faciliteren. Faciliteren kan ook door middel van innovatieve financiële instrumenten zoals Social Impact Bonds". in de eerste bestuurlijke rapportage is aangegeven dat er geen vervolg komt op Social Impact Bonds.

In de tweede helft van 2018 is verkend wat we wel willen (gaan) doen. Dit bleek belangrijk omdat er verschillende beelden bestaan over de begrippen sociale ondernemingen en sociaal ondernemen/maatschappelijke verantwoord ondernemen. Sociale ondernemingen zijn bedrijven die sociale impact willen maken en dit als bedrijfsdoel hebben. Bedrijven die maatschappelijk verantwoord ondernemen willen zo ondernemen dat ze zo min mogelijk schade toebrengen aan mens en milieu en die naast commerciële doelen soms ook sociale doelen neerzetten. Daarnaast zijn er steeds meer ondernemende inwoners die initiatieven in hun buurten starten die al dan niet uitgroeien tot een sociale onderneming. Deze ontwikkelingen hebben er in het laatste half jaar toe geleid dat 'Sociaal ondernemen' binnen de gemeente op de agenda staat en initiatieven integraal worden opgepakt. Het is een relatief nieuw onderwerp voor de gemeente en we zijn dan ook volop aan het ervaren en leren wat de mogelijkheden en onmogelijkheden zijn. Deze verkenning zal resulteren in een plan hoe we ons als gemeente verhouden tot al deze vormen van ondernemerschap.

SROI

Een instrument om in samenwerking te komen met ondernemers om zo arbeidsparticipatie van kwetsbare inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt te realiseren is Social Return On Investment (SROI). De uitvoering ligt binnen het Werkgeversservicepunt (WSP) van Rijnvicus en bestaat uit advisering aan ondernemingen (ontzorgen) en invulling van de SROI verplichting. De accountmanager van Rijnvicus is de contactpersoon tussen de aanbestedende vakafdeling en de door de gemeente gecontracteerde opdrachtnemer. Het doel van SROI is om de participatie van inwoners met een uitkering te verhogen en de uitstroom uit de uitkering naar werk te bevorderen. De inzet geeft voor 2018 het volgende beeld:

SROI

	2018	Toelichting
Totaal contracten	28	In het eerste halfjaar ging het om 10 contacten
Totaal afgeronde contracten	13	De overige 15 contracten lopen nog door in 2019

Succesvol afgerond	12	De redenen zijn, plaatsing kandidaten naar werk, inzet opleiding/training, opdracht aan Rijnvicus, afkoop of anders.
Niet succesvol afgerond	1	De afspraken pasten niet in de voorwaarden van de SROI verplichting. Er is een maatwerk oplossing gevonden.

Mentorproject

Het mentorproject is een instrument dat wordt ondersteund door de commissie arbeidsmarkt van de ondernemersvereniging VOA. Rijnvicus begeleidt jongeren tot 30 jaar naar werk of scholing met behulp van mentoren (vrijwilligers) vanuit het bedrijfsleven. In 2018 zijn de volgende resultaten behaald.

Mentorproject

	2018	Toelichting
Totaal trajecten	64	20 trajecten liepen door uit 2017 en 44 zijn in 2018 nieuw gestart
Totaal afgeronde trajecten	50	14 trajecten lopen door in 2019
Succesvol afgerond	38	24 kandidaten zijn uitgestroomd naar werk, 8 kandidaten zijn uitgestroomd naar werk en 6 kandidaten hebben het doel bereikt dat zij gesteld hadden en kunnen een volgende stap maken.
Niet succesvol afgerond	12	In 7 situaties is de reden medisch van aard. In de overige situaties was er geen contact meer met de kandidaat.

Pact toekomstbestendige Arbeidsmarkt

In de afgelopen periode is verder ingezet op verbindingen met onderwijs en arbeidsmarkt om ervoor te zorgen, dat de opleiding aansluit bij de behoefte op de arbeidsmarkt. Maar ook dat kwetsbaren jongeren die het zelf niet lukt om die aansluiting te vinden, de ondersteuning krijgen die nodig is. Tot slot werken we aan verbindingen met de arbeidsmarkt voor de brede groep inwoners die door omstandigheden kwetsbaar zijn en het niet lukt om werk te vinden en te behouden. Zo willen we allianties aangaan met ondernemingen die delen van hun werkproces onderbrengen binnen Rijnvicus of juist activiteiten laten uitvoeren door Rijnvicus binnen de onderneming. Ook deze tussenvormen dragen bij om inwoners zoveel mogelijk naar vermogen te laten participeren op de arbeidsmarkt. Het college heeft hiervoor de afgelopen periode het Pact toekomstbestendige arbeidsmarkt afgesloten dat vorm krijgt in het Platform toekomstbestendige arbeidsmarkt. De eerste bijeenkomsten hebben plaatsgevonden en acties zijn uitgezet. Het doel is om er samen voor te zorgen dat er in de schaarste-sectoren in Alphen aan den Rijn en omstreken voldoende voor het werk gekwalificeerde mensen beschikbaar zijn die daadwerkelijk werk vinden en houden.

School@Work

School@Work is de verbinding tussen onderwijs en werk en bestaat uit een samenwerking tussen Rijnvicus en MBO Rijnland. Bij Rijnvicus volgen jongeren onderwijs en doen

werkervaring op, om daarna de stap naar werk te kunnen maken. Ook gebeurt het dat jongeren toch vervolgonderwijs gaan volgen en zich kwalificeren en daarmee hun kansen op de arbeidsmarkt vergroten.

Er zijn ook andere instrumenten waarbij onderwijs en werk samengaan en de infrastructuur van Rijnvicus wordt ingezet bij de uitvoering. Zo is er het project met Horizon waarbij binnen Rijnvicus aan jongeren stageplekken worden geboden. Een ander instrument is de inzet van jobcoaching aan jongeren die dat nodig hebben bij de overgang van stage vanuit de Praktijkschool naar werk. Het instrument Colour Kitchen is het afgelopen half jaar afgerond. Voor de jongeren die in de horeca aan de slag willen en extra begeleiding nodig hebben bij leren en werken wordt op dit moment gezocht naar maatwerk oplossingen. Onderzocht wordt of er mogelijkheden zijn binnen de infrastructuur van Rijnvicus al dan niet met andere samenwerkingspartners vanuit onderwijs of arbeidsmarkt. Tot slot noemen we het initiatief van de ParticipatieCarrousel. Opzet is om jongeren een leer-ontwikkeltraject aan te bieden en zo te zorgen voor een duurzame oplossing. Op dit moment zijn er geen kandidaten actief en zal worden nagegaan of de opzet nog in 2019 zal worden doorgezet.

Samenwerking ondernemers

Rijnvicus werkt ook met branche organisaties samen en (grote) ondernemers die actief zijn in de tekort sectoren. Deze samenwerking vindt in de regel plaats op sub-regionaal (Rijnstreek) en regionaal niveau (Holland Rijnland). Zo zijn er projecten in de Techniek, Groen, Zorg, Bouw, Transport en Logistiek en facilitair (horeca en schoonmaak). De samenwerking is aanbodgericht en we richten ons op dat wat er op de arbeidsmarkt nodig is. Bij deze projecten is vaak sprake van co-financiering en de inzet van beschikbare kennis of infrastructuur. Doel van al deze projecten is te komen tot duurzame uitstroom (match) voor inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt.

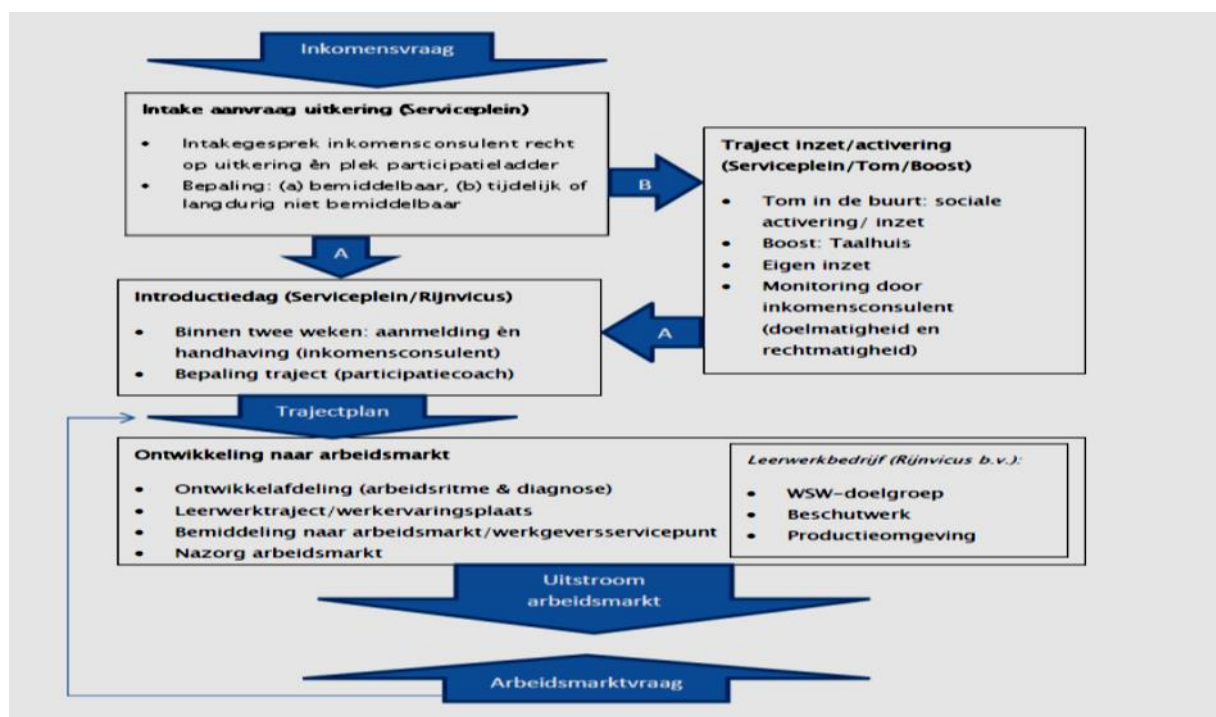
Daarnaast hebben ook activiteiten plaatsgevonden om meer bekendheid te krijgen bij ondernemers uit (de regio) Alphen aan den Rijn. Voorbeelden zijn; meet & greets met ondernemers, bijeenkomsten met de VOA, regionale wervingsdag transport sector en deelname Week van het Werk. Deze laatste activiteit heeft ondermeer geleid tot een samenwerkingsovereenkomst met een grote lokale werkgever om met co-financiering in de sector logistiek taal op het werk te bieden. Zeven kandidaten zijn hier gestart.

Het afgelopen halfjaar was het WSP nog niet op volle sterkte. Dit heeft ertoe geleid dat Rijnvicus met het WSP het afgelopen jaar nog niet de stappen kon maken die voor ogen waren. Voor 2019 ligt een helder marktbeperkingsplan dat met de nieuwe teamleider is opgesteld. Daarnaast is de formatie op orde gebracht. In het plan staan de acties beschreven die het WSP gaat uitvoeren om ondernemers te ontzorgen en publiek-private samenwerking te realiseren en activiteiten uit te voeren om Rijnvicus de vanzelfsprekende partner voor ondernemers uit Alphen aan den Rijn (en regio) te laten zijn.

Hoofdstuk 4 één klantroute

Uitgangspunt 6 Serviceplein en SWA integreren hun werkprocessen tot een nieuwe organisatie

De dienstverlening die de gemeente biedt aan inwoners die vallen onder de doelgroep van de Participatiewet wordt uitgevoerd door twee afdelingen, Serviceplein en Rijnvicus. Om ervoor te zorgen dat het voor de inwoner niet uitmaakt welke afdeling ondersteuning biedt geldt er één klantroute. In het afgelopen halfjaar is de dienstverlening en de samenwerking die hiervoor nodig is tussen de afdelingen verder verfijnd. We bieden één gedeelde route, waarbij de focus ligt op ontwikkeling en ondersteuning naar een duurzame oplossing. Naast onderstaand plaatje om intern het proces van de klantroute weer te geven, is er voor de inwoner ook een filmpje gemaakt (<https://youtu.be/Fk3pzf3q7rU>).

Dienstverlening Serviceplein

Binnen het Serviceplein biedt team Inkomen ondersteuning aan de inwoner met een Participatiewet uitkering. Naast de dienstverlening gericht op de rechtmatigheid van de uitkering, kan de inwoner ook terecht voor ondersteuning gericht op participatie. Zoals uit de overzichten (hoofdstuk 1) al naar voren kwam, kunnen niet alle inwoners direct de stap naar werk maken. Er zijn ook inwoners voor wie die stap niet haalbaar is of tijdelijk niet haalbaar. Het Serviceplein werkt samen met Tom in de buurt, die inwoners ondersteunen om zich verder te ontwikkelen. Binnen het contract van Tom in de buurt valt deze inzet onder tegenprestatie. Het gaat ook om inzet van sociale activering en meedoen (vrijwilligerswerk, zonder re-integratie verplichtingen vanuit de Participatiewet). We hebben het afgelopen halfjaar met Tom in buurt gesproken en acties uitgezet om de samenwerking te verbeteren. Behoeft is om ervoor te zorgen dat de kandidaten die zijn aangemeld bij Tom in de buurt actiever ontwikkeld worden en dat de aansluiting vanuit Tom naar werk bij Rijnvicus beter op elkaar aansluit. Hier werken we in 2019 verder aan. Er zijn ook inwoners die een traject

volgen bijvoorbeeld bij de GGZ, reclassering of verslavingszorg. Team Inkomen van het Serviceplein heeft de regie, bewaakt de voortgang en is contactpersoon voor de inwoner. Als de inwoner zover is om de stap naar werk te maken, vindt er een aanmelding plaats bij Rijnvicus.

Introductiebijeenkomst en Opstap

De introductiebijeenkomst is voor de kandidaat de eerste stap binnen Rijnvicus. Dit is een belangrijke bijeenkomst waarin de kandidaat informatie krijgt over wat hij/zij binnen Rijnvicus kan verwachten. Tevens vindt een afweging plaats of directe bemiddeling mogelijk is. De kandidaten vullen verder een vragenlijst Dariuz in om een beter beeld te krijgen (gericht op werk) en er vindt een gesprek plaats met de professional (Participatiecoach). De volgende stap is direct naar het WSP of Opstap of een maatwerkstap indien al voldoende zicht is op de mogelijkheden richting werk van een kandidaat. De participatiecoach heeft de regie over het traject van de kandidaat vanaf de introductiebijeenkomst tot en met de uitplaatsing door het WSP. De participatiecoach is ook de schakel tussen het Serviceplein en Rijnvicus en onderhoudt de contacten met alle andere betrokken organisaties bij het traject.

In het afgelopen half jaar is Opstap, de diagnoseafdeling binnen Rijnvicus, verder vormgegeven. Dit was nodig, gezien de toename van het aantal kandidaten voor wie een nadere diagnose bij Opstap belangrijk is. Bij Opstap leren kandidaten werknemersvaardigheden en doen ze arbeidsritme op. Daarnaast biedt Opstap een goede plek voor de kandidaat om zijn/haar kwaliteiten en competenties te laten zien. In 2018 hebben 150 kandidaten bij Opstap gezeten. Het traject bij Opstap duurt maximaal 8 weken. Het kan gebeuren dat voor een kandidaat de stap naar werk na de diagnose nog niet aan de orde is. Dan neemt het Serviceplein (team Inkomen) de ondersteuning weer over en kijkt met de kandidaat en de professional van Rijnvicus wat een goede vervolgstap is. In het afgelopen jaar geweest om deze situaties zo min mogelijk voor te laten komen. De kandidaat en de gemeente is erbij gebaat om de ondersteuning effectief te laten verlopen. Het is echter ook niet altijd te voorkomen. Opstap is een succesvol instrument dat ook in 2019 zal worden ingezet.

Net als over het eerste half jaar is beschreven is de vervolgstap een werkomgeving in de vorm van een leer-werkplek. Dit kunnen leerwerktrajecten zijn binnen Rijnvicus en werkervaringsplaatsen buiten het gebouw van Rijnvicus. Dit hangt af van de ontwikkelpunten en mogelijkheden van de kandidaat. Ook een opleiding of training (als VCA) kan worden ingezet.

Werkgeversservicepunt

De werkgeversdienstverlening die het WSP biedt is in het vorige hoofdstuk reeds beschreven. Hier gaan we in op de ondersteuning die het WSP biedt op het moment dat bemiddeling van de kandidaat aan de orde is. De professionals (werkgeversadviseurs) van het WSP nemen de ondersteuning op zich. Zij zijn bekend bij de (lokale) ondernemers en werken nauw samen met de andere WSP's in de arbeidsmarktregio Holland Rijnland. De samenwerking en kennisuitwisseling is nodig om inzicht te krijgen in de vacatures lokaal en regionaal. In de afgelopen periode is de samenwerking met Baanbrekend, die verantwoordelijk was voor de

bemiddeling en plaatsing, afgerond. Er is gezorgd voor een zorgvuldige afbouw en overdracht. Vanuit het WSP worden verschillende instrumenten ingezet gericht op bemiddeling (matching), plaatsing en nazorg. Bij plaatsing kan het gaan om een reguliere baan, Beschut Werk, Baanafspraakbaan BAB, detachering maar ook om een werkervaringsplaats of proefplaatsing. Het WSP is overigens niet pas in contact met de kandidaten op het moment dat de bemiddeling aan de orde is. Dit gebeurt al eerder bij de introductiebijeenkomst en Opstap. Er is sprake van intensieve samenwerking tussen de verschillende professionals binnen Rijnvicus.

Handhaving maakt binnen het Serviceplein en Rijnvicus gedurende het hele primair proces/klantroute onderdeel uit van de dienstverlening. Handhaving is erop gericht dat de uitkering rechtmatig wordt verstrekt. Dit kan ook betekenen dat er een maatregel (korting op de uitkering) wordt opgelegd. De overweging om te komen tot een maatregel en de hoogte van de maatregel is afhankelijk van de situatie van de bijstandontvanger.

Rijnvicus heeft ook een intensieve samenwerking met het UWV. In het afgelopen half jaar zijn stappen gemaakt om de gegevensdiensten, ICT systemen (Sonar en WBS) te verbinden met systemen van de gemeente Alphen aan den Rijn. Systemen worden op elkaar aangesloten, professionals hebben kennis gedeeld en zijn getraind om met de systemen te kunnen werken. Dit zorgt ervoor, dat vraag (werkzoekenden) en aanbod (vacatures) tussen het UWV en de gemeente inzichtelijk is. Zo is elke inwoner met een uitkering op grond van de Participatiewet direct bij het UWV geregistreerd als werkzoekende. Het maakt in de toekomstige samenwerking met het UWV mogelijk dat tussen een inwoner met een Participatiewet uitkering en een vacature van het UWV en andersom een inwoner met UWV uitkering gematcht kan worden op vacatures van het WSP Rijnvicus. Dit sluit ook aan bij de wens van het ministerie van SZW om zo effectief mogelijk te 'matchen op werk'. De gezamenlijke bijeenkomsten voor WW'ers voor wie bijna hun maximale WW-duur was verstreken, zijn vanaf de zomer 2018 komen te vervallen. Het UWV biedt zelf weer ondersteuning en voert deze dienstverlening zelf weer uit. Andere activiteiten die zijn ingezet zijn:

- Voorlichtingsbijeenkomsten door het UWV en Serviceplein aan alle inwoners van de Rijnstreek die voor het eerst in de WW (Werkloosheidswet) komen. Doel is om direct bij aanvang van de WW te ondersteunen bij sociale of financiële problematiek om de weg naar werk vrij te houden/maken.
- Medewerkers van het UWV zitten fysiek op het Serviceplein en spreken hier WW'ers.
- Alphen aan den Rijn neemt actief deel in de twee werkgroepen 'Samen organiseren' van de VNG 'Machten op werk' van SZW om data rond werk te standaardiseren en uitwisselbaar te maken.
- Gebruik van de kandidatenverkenner. Om werkzoekenden met een arbeidsbeperking in beeld te brengen bij werkgevers is er landelijk een kandidatenverkenner ontwikkeld. Werkgevers kunnen (anoniem) de klantprofielen bekijken en via het WSP hun interesse uiten. De gemeente Alphen aan den Rijn heeft ongeveer 100 klantprofielen verzameld. De Rijnstreek loopt hiermee voorop ten opzichte van andere gemeenten.

Bijlage 1 uitgangspunten Koersplan met korte toelichting

Uitgangspunt 1

Volgens de bedoeling van de Participatiewet: voor de hele doelgroep, zoveel mogelijk naar regulier en betaald werk, anders meedoen.

In het Koersplan is dit uitgangspunt toegelicht, dat hieronder wordt verstaan, dat regulier en betaald werk, werk is dat niet is afgeschermd van de reguliere arbeidsmarkt, uitgevoerd door werkgevers in bedrijfsleven, non-profit of overheid. Bovendien wordt voor dit werk een normaal loon of een vergoeding betaald op minimaal wettelijk minimumloonniveau. Verder dat we iedereen stimuleren om naar regulier werk te gaan, ongeacht de labels die hen voorheen in een bepaalde subgroep plaatsten. We verwachten dat inwoners ook hun eigen verantwoordelijkheid nemen en zijn streng naar mensen die wel kunnen, maar niet willen werken. Tot slot dat wij een vangnet bieden aan kwetsbare inwoners voor wie regulier werk (tijdelijk) niet mogelijk is, bijvoorbeeld in de vorm van meer begeleiding of beschut werk. We maken niet langer een onderscheid in subdoelgroepen waarin we veel of weinig investeren, maar zoeken een passende oplossing voor iedereen.

Uitgangspunt 2

Loonwaarde benutten op weg naar betaald werk, via loonkostensubsidie.

Het Koersplan is gericht op het benutten van ieders mogelijkheden. Als inwoners verdienvermogen of loonwaarde hebben, dan kunnen we voor hen loonkostensubsidie inzetten als instrument. We hebben de intentie om loonkostensubsidie breder mogelijk te maken dan alleen voor de doelgroep mensen met een arbeidsbeperking (baanafsprakbanen). De Loonwaarde voor de brede doelgroep is afhankelijk van de werksituatie in de praktijk.

Ook voor de Wsw-medewerkers wordt – met behoud van rechtspositie – bekeken hoe zij hun loonwaarde maximaal kunnen benutten. Als dat bij een reguliere werkgever kan, op detachingsbasis of via begeleid werken, dan stimuleren we dat.

Om de loonwaarde van alle inwoners uit de doelgroep Participatiewet te bepalen, moeten wij hen eerst allemaal in beeld krijgen en houden. Dat doen we na een eerste inschatting of iemand wel bemiddelbaar is naar regulier werk, of dat eerst andere hulp of voorzieningen geboden zijn. Vervolgens is het belangrijk om een duidelijk vervolgtraject van begeleiding, training en opleiding te organiseren: daarmee worden mensen goed voorbereid op werk en zijn zij beter toegerust om een plek op de reguliere arbeidsmarkt te vinden en te behouden.

Uitgangspunt 3

Ondernemers en gemeenten maken samen sociaal ondernemen tot een succes

Onder sociaal ondernemen verstaan we ondernemen met (deels) inzet van de doelgroep Participatiewet. In onze gemeenten delen ondernemers en gemeenten de ambitie om van sociaal ondernemen een succes te maken. We zijn en blijven met elkaar in verbinding en spreken elkaar aan op onze verantwoordelijkheden voor meer arbeidsparticipatie van deze doelgroep in de regio. Deze gezamenlijke ambitie is leidend. Zij geeft uiting aan de hechte verbinding tussen economische en sociale doelen. Als gemeente sluiten wij aan bij wat werkgevers nodig hebben en passen wij onze instrumenten daarop aan. De centrale opgave is om in overleg met ondernemers werk te vinden waarop de doelgroep geplaatst kan worden. Daarnaast het versterken van de samenwerking tussen ondernemers, overheid en onderwijsinstellingen (triple helix).

Uitgangspunt 4

Sociale investeringen zijn noodzakelijk

Nu de landelijke budgetten voor de Participatiewet steeds krappere worden, is het noodzakelijk om aanvullende financiële middelen te vinden. Wij kiezen voor sociale investeringen. Bij deze publiek-private constructie werken overheid, ondernemers, geldschieters en deskundigen samen om een maatschappelijk probleem aan te pakken, in dit geval de bevordering van arbeidsparticipatie (Social Impact Bonds SIB).

Daarnaast willen we ook kleinschalige (incidentele) vormen van investeren mogelijk maken. Met zo'n bedrag kan bijvoorbeeld geïnvesteerd worden in opleiding om een individu of groep tot een hogere loonwaarde te brengen.

Uitgangspunt 5

Publieke en private partijen werken ook samen in de uitvoering

Voor de uitvoering van de Participatiewet zijn verschillende uitvoeringsvarianten mogelijk, met ook verschillende samenwerkingsvormen tussen publieke en private partijen. Die combinatie zoeken wij ook in onze gemeenten, waarbij we elkaars expertise en infrastructuur optimaal willen benutten. Er is (bij het Serviceplein en SWA) veel kennis en ervaring opgedaan met het begeleiden van inwoners naar werk. Die expertise, gecombineerd met een effectieve leer-werkcontext, resulteert in een waardevolle infrastructuur die wij ook willen inzetten voor de hele Participatiewet doelgroep. Rijnvicus blijft beschikbaar voor leer-werkplekken en voor inwoners die (tijdelijk) beschut werk nodig hebben.

Uitgangspunt 6

Serviceplein en SWA integreren hun werkprocessen tot een nieuwe organisatie

Allereerst is de huidige wijze van werken met twee afzonderlijke organisaties die beide verantwoordelijk zijn voor werk gericht op een deel van de Participatiewet doelgroep suboptimaal. Het is beter om daar één organisatie van te maken voor de breedte van de doelgroep. Het gaat namelijk grotendeels om dezelfde processen: intake, diagnose, ontwikkeling van inwoners (maatwerk), matching, plaatsing en begeleiding/job-coaching na plaatsing (wederom maatwerk). Daarnaast is het noodzakelijk dat de nieuwe organisatie veel meer dan nu een focus heeft op werk en dan vooral op betaald werk bij reguliere werkgevers. In de nieuwe situatie worden de relevante onderdelen van beide organisatie samengevoegd tot een geïntegreerde werkorganisatie die onderdeel uitmaakt van de gemeentelijke organisatie van Alphen aan den Rijn.

Uitgangspunt 7

Integrale sturing in één hand

Op basis van de aanbevelingen van AEF is nagedacht over het vormgeven van de sturing op effectieve uitvoering van dit koersplan. Een duidelijke verantwoordelijkheid voor uitvoering van de Participatiewet in de organisatie van Alphen aan den Rijn voorkomt dat een ongewenste afstand tussen de beleidsmatige ambities en de realisatie daarvan. Daarbij is het noodzakelijk dat er een duidelijke verantwoordelijkheid voor integrale sturing op resultaten is belegd in de organisatie. Omdat we ervoor kiezen de hele doelgroep van de Participatiewet in zijn geheel te bedienen (zie ook uitgangspunt 6), ligt het ook voor de hand de sturen integraal te beleggen. Dit betekent dat de GR SWA wordt opgeheven en een nieuw werkbedrijf wordt vormgegeven onder verantwoordelijkheid van de Alphenense organisatie. Naast de bestuurlijke sturing komt de dagelijkse leiding in één hand te liggen en draagt de eindverantwoordelijkheid voor de toeleiding naar regulier werk voor inwoners (arbeidsparticipatie), voor de personeels-BV en het leerwerkbedrijf.